

๒๙

อดทนให้ถึงที่สุด

ความอดทน คือ ความอดกลั้น
เป็นธรรมเครื่องเผากิเลสอย่างยอดเยี่ยม

อดทนให้ถึงที่สุด

๒๖๒

สรรพสิ่งทั้งปวงที่มีอยู่ในโลกนี้ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิตก็ตาม ตัวของเรา บุคคลอื่นหรือสรรพสัตว์ทั้งหลายต่างอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง คือ ไม่เที่ยง แปรปรวนอยู่ตลอดเวลา มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเสื่อมทุกวินาที และสูญสลายในที่สุด ทุกสิ่งล้วนเป็นทุกข์ และไม่ใช่ว่าตัวตนที่แท้จริง

เพราะฉะนั้น เราควรแสวงหาของจริง ที่จะนำความสุขที่แท้จริงมาให้แก่ตัวเรา คือ “ธรรมกาย” ที่มีอยู่แล้วในตัวของมนุษย์ทุกคน ซึ่งเราสามารถเข้าถึงได้ด้วยการปฏิบัติธรรมอย่างถูกวิธี โดยอาศัยความเพียรและขันติ

พระลัมมาลัมพูทเจ้าทุกพระองค์ ต่างทรงสรรเสริญขันติธรรมว่า เป็นคุณธรรมที่สำคัญยิ่ง สำหรับชีวิตนักสร้างบารมีดั่งที่ทรงแสดงไว้ใน โอวาทปาติโมกข์ ว่า

“ขันติ ปรมํ ตโป ตีติกขา

ความอดทน คือ ความอดกลั้น เป็นธรรมเครื่องเผากิเลสอย่างยอดเยี่ยม”

ตลอดชีวิตการสร้างบารมีของพระพุทธองค์ทรงเป็นผู้ประกอบด้วยขันติธรรมอันเลิศเรื่อยมาทุกภพทุกชาติ *ดังเช่นครั้งที่บังเกิดเป็นพระราชโอรสของพระเจ้ากาสิกราช ในวันที่

อดทนให้ถึงที่สุด

๒๖๓

พระองค์ประสูติ พระราชามีรับสั่งให้พราหมณ์มาพยากรณ์ พระโอรส เมื่อพราหมณ์เห็นลักษณะอันสมบุรณ์ของพระโอรส จึงกราบทูลว่า “ทั่วพื้นปฐพีนี้จะหาบุรุษผู้เลิศอย่างนี้ ย่อมไม่มี พระโอรสทรงพระรูปโฉมงดงาม มีพระวรรณะประดุจทองคำ ทรงเปี่ยมด้วยบุญญาบารมี จะเป็นผู้นำสันติสุขมาสู่ปวงประชา ในมหาทวีปทั้ง ๔”

พระราชาก็ได้ดับคำพยากรณ์ของพราหมณ์ ทรงดีพระทัยยิ่งนัก และในวันนั้นฝนได้ตกทั่วทั้งพระนคร นำความชุ่มเย็นมาสู่ชาวเมือง และยังพระทัยของพระราชาก็ชุ่มชื่นเบิกบาน จึงทรงขนานนามพระโอรสว่า “**เดมิยกุมาร**” ซึ่งแปลว่า ผู้ยังใจให้ชุ่มชื่น

เมื่อเดมิยกุมารมีพระชนม์ได้เพียง ๑ เดือน ทรงทอดพระเนตรเห็นราชบุรุษ นำโจร ๔ คน มายังหน้าพระที่นั่ง และพระราชามีรับสั่งให้ลงพระอาญาโจรทั้งสี่อย่างรุนแรง พระกุมารทรงมีความสะดุ้งหวาดกลัว จึงดำริว่า พระชนกของเรา อาศัยราชสมบัติ และอำนาจแห่งพระราชา ประกอบกรรมหนัก เช่นนี้ จะต้องไปบังเกิดในมหานรกแน่นอน

พระกุมารทรงระลึกชาติหนหลัง ก็รู้ว่าก่อนที่จะตนจะมาเกิดในพระราชฐานนี้ ได้จุติมาจากเทวโลก และทรงระลึกย้อน

อดทนให้ถึงที่สุด

๒๖๔

ไปอีกว่า ก่อนที่จะอยู่ในเทวโลก ได้มาจากมหานรกขุมหนึ่ง และก่อนที่จะตกนรก ได้เคยเกิดเป็นพระราชอาอยู่ในแคว้นนี้เอง จึงทรงดำริว่า ถ้าเราครองราชสมบัติอีก ก็จะต้องสร้างกรรม และต้องเสวยทุกข์ใหญ่ในมหานรกอีกอย่างแน่นอน จึงเกิดความกลัวในลัทธิราชสมบัติ ทอดพระเนตรเห็นพระราชวังเหมือนกับแดนประหารมนุษย์ ต้องการหาอุบายที่จะพ้นไปจากพระราชวังนี้ จึงแสวงหาเป็นคนง่อยเปลี้ย หูหนวก และเป็นใบ้ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา จนกระทั่งมีพระชนมายุได้ ๑๖ ชันษา

พระราชอาเข้าพระทัยว่า พระกุมารเป็นคนพิกลพิการ ก็ทรงโหม่นัสเป็นอย่างยิ่ง เมื่อพราหมณ์กราบทูลว่า “พระกุมารเป็นตัวกาลกิณี จะนำภัยมาสู่พระองค์ กับพระมเหสี และจะเป็นอันตรายต่อเศวตฉัตรของพระองค์ ควรให้นำพระกุมารไปฝังในป่าช้าผีดิบเสีย” พระราชาหลงเชื่อ จึงมีรับสั่งให้ทำตามนั้น

ฝ่ายพระเทวีได้สดับกระแสรับสั่งแล้ว ทรงเศร้าโศกมาก ประหนึ่งว่าพระทัยจะแตกสลาย ได้แต่รำพันที่จะต้องพลัดพรากจากพระโอรส แต่พระกุมารกลับมีพระทัยโสมนัส ดำริว่า ความพยายามที่เราทำมาตลอด ๑๖ ปี จะสำเร็จสมปรารถนาแล้ว

พอรุ่งเช้า สารทิก็นำเทมียกุมารประทับนั่งบนราชรถ พระกุมารทอดพระเนตรเห็นพระชนนีร่ำไห้จนกระทั่งหมดสติไป

อดทนให้ถึงที่สุด

๒๖๕

ก็ทรงชมความรู้สึกไว้ ไม่ตรัสอะไร ทรงดำริว่า ถ้าเราพูดออกไป
ตอนนี้ ความพยายามที่ได้ทำมาตลอด ๑๖ ปี ก็จะได้ผล แต่ถ้า
เราไม่พูด ประโยชน์ก็จะสำเร็จแก่เรา แก่พระชนกชนนี และ
มหาชนทั้งหลาย จึงทรงชมความโศกไว้

สารถิได้พาพระกุมารออกจากเมือง เมื่อออกจากพระนคร
ได้ ๓ โยชน์ ก็ถึงป่าทิพย์แห่งหนึ่ง สารถิจึงหยุดราชรถ แล้ว
คว่ำจอบเดินไปขุดหลุม

เดิมียกุมารทรงทดลองขยับพระหัตถ์และพระบาท ก็รู้
ว่ายังมีกำลังแข็งแรงอยู่ จึงทรงก้าวลงจากราชรถ และเสด็จ
ดำเนินไปมา ๒-๓ เที้ยว แล้วทรงจับทำรดยกขึ้น เพื่อจะ
ทดสอบพระกำลัง ราชรถนั้นก็ถูกยกขึ้นอย่างง่ายดาย

พระกุมารเสด็จดำเนินไปหานายสารถิซึ่งกำลังขุดหลุมอยู่
ประทับยืนที่ปากหลุม แล้วตรัสว่า “นายสารถิ ท่านจะขุดหลุมฝัง
เราทำไม เราไม่ใช่คนง่อย ไม่ใช่คนหูหนวก ไม่ใช่คนใบ้ ไม่ใช่
คนพิการ”

นายสารถิเงยหน้าขึ้นมองดู เห็นพระโอรสประทับยืนอยู่
ก็ตกตะลึง จึงกราบลงแทบพระยุคลบาท อ้อนวอนให้เสด็จกลับ
พระราชวังแต่พระกุมารทรงตั้งพระทัยมั่นที่จะบวชอยู่ในป่าแห่งนี้
ทรงอุทานว่า “ความหวังของเราสำเร็จแล้วด้วยดี เพราะไม่

อดทนให้ถึงที่สุด

๒๖๖

ใจเร็วด่วนได้ ประโยชน์ที่ขบยอมสำเร็จแก่ผู้ไม่ใจร้อน จึงได้ความอิสระในที่สุด เพราะปัญญาและการเห็นธรรม บุคคลจึงไม่ก่อเวรกับใคร”

นายสารทิพย์แล้วคิดว่า ขนาดราชกุมารยังทรงอดทนทุกอย่าง เพื่อให้พ้นจากราชสมบัติ แล้วเราเป็นเพียงสามัญชนทำไมจะสละชีวิตไม่ได้ จึงทูลขอบวชตาม แต่พระกุมารรับสั่งให้นำราชรถกลับไปคืนก่อน จะได้บรรพชาโดยไม่เป็นหนี้

เมื่อนายสารทึกลับถึงพระนคร ได้กราบทูลพระราชาว่า “พระโอรสมีรูปสมบัติงดงาม สมบูรณ์ด้วยกำลัง พระกระแสเสียงกึกไพเราะ เป็นมหาบุรุษที่ยากจะหาบุรุษใดมาเทียบเท่า” พระราชาทรงดีพระทัยเป็นล้นพ้น จึงตรัสเรียกเสนาอำมาตย์มาเข้าเฝ้า และทรงมีรับสั่งให้เตรียมราชรถ ไปอัญเชิญพระโอรสเสด็จกลับพระนครทันที

ฝ่ายเตมีย์กุมารทรงเบิกบานพระทัยในชีวิตของนักบวชที่เป็นอิสระ มีความสุขในเพศสมณะ ได้ประทับนั่งใต้โคนไม้บำเพ็ญภาวนาจนได้บรรลุฌานสมาบัติ ทรงอยู่ด้วยพรหมวิหารธรรม มีพระอินทรีย์ผ่องใส

เมื่อพระราชาพร้อมด้วยข้าราชการบริพารมาถึง เตมีย์ดาบสก็ปฏิบัติสนทนาเป็นอย่างดี แต่เมื่อพระราชาทรงขอร้องให้

อดทนให้ถึงที่สุด

๒๖๓

กลับไปรับราชสมบัติ พระดาบสก็ปฏิเสธ และได้แสดงธรรม ถวายพระชนกว่า “คนหนุ่มควรประพฤติพรหมจรรย์ การบรรพชาของคนที่ยังแข็งแรง ผู้รู้ทั้งหลายย่อมสรรเสริญ อารมณ์ไม่มีความปรารถนาในราชสมบัติ เพราะมฤตยูย่อม รุกรานอยู่เป็นนิตย์ ชีวิตเป็นของน้อยเหมือนไม้ไผ่ผุพัง เหมือน ผุปลาในน้ำน้อย จักทำอะไรได้ การอภิเษกจะมีประโยชน์อะไร”

พระราชและพระเทวีทรงเลื่อมใส มีพระประสงค์จะ ผนวช นางนมและเหล่าอำมาตย์ก็ปรารถนาจะบวชตาม พระ ราชาก็มีรับสั่ง ให้ป่าวประกาศไปทั่วพระนครว่า “ผู้ใดต้องการ จะบวชก็เชิญบวชได้” แล้วให้เปิดท้องพระคลัง สละราชสมบัติ ทั้งหมด บรรดาชาวเมืองต่างทิ้งบ้านเรือนพากันออกบวชหมด และได้เป็นผู้เข้าถึงฌานสมบัติ เสวยสุขอยู่ในฌาน

เมื่อพระราชเมืองอื่น ทรงทราบข่าวการออกผนวช ของพระราช และชาวเมืองแล้ว ก็บังเกิดความเลื่อมใส จึง สละราชสมบัติ ออกผนวชตามเป็นจำนวนมาก และได้บรรลุ อภิญญาสมบัติกันถ้วนหน้า ละโลกไปแล้ว ก็เข้าถึงพรหมโลก และสุคติโลกสวรรค์

เพราะฉะนั้น ความอดทนเป็นสิ่งประเสริฐ ที่จะยัง ประโยชน์ให้สำเร็จ และนำความสุขมาให้ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น

อดทนให้ถึงที่สุด

๒๖๘

ถ้าเราเข้มแข็งและหนักแน่นในอุดมการณ์ อดทนทำความดีโดยไม่หวั่นไหว ไม่ยอมสูญเสียมโนปณิธานอันสูงส่งที่จะไปให้ถึงที่สุดแห่งธรรม มุ่งมั่นที่จะทำโลกนี้ให้เกิดสันติสุขอย่างแท้จริง

สักวันหนึ่งสิ่งที่ยรรพบุรุษและตัวเรา รวมทั้งชาวโลกทั้งหลาย ที่มีความปรารถนาาร่วมกัน อยากจะเห็นสันติภาพของโลก ก็จะสมปรารถนาอย่างแน่นอน ขอให้เพียรพยายามต่อไปในเส้นทางแห่งการสร้างบารมี และหมั่นปฏิบัติธรรมให้เข้าถึงพระรัตนตรัยให้ได้ทุกๆ คน

